

KUTSESTANDARD

Aktiivtegevuste instruktor, tase 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Aktiivtegevuste instruktor, tase 4	4

Võimalikud spetsialiseerumised ja nimetused kutsetunnistusel	
Spetsialiseerumine	Nimetus kutsetunnistusel
Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine	Seiklusraja instruktor, tase 4
Maastikuvibulaskmise instrueerimine	Maastikuvibu instruktor, tase 4
Matkajuhtimine	Matkajuht, tase 4

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Aktiivtegevuste instruktori töö eesmärk on pakkuda kliendile väärtusi ja kogemusi läbi aktiivsete tegevuste. Aktiivtegevuste instruktori tööülesanded on aktiivtegevuste ettevalmistamine, juhtimine, tegevusteks vajalike tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine. Instruktor oskab adekvaatselt hinnata riske, käituda kriisiolukorras ning anda esmaabi. Aktiivtegevuste läbiviimisel arvestab ta sihtgrupi vajaduste ja võimetega. Instruktori on klienditeenindaja, kes tegutseb ja käitub vastavalt heale tavale ja eetilistele normidele ning kes on võimeline suhtlema klientidega erinevatest rahvustest ja kultuuridest. Töö võib olla hooajaline, varieeruva tempoga ja liikuv. Töö eeldab valmisolekut töötada sõltumata aastaajast nii sise- kui ka välitingimustes, öhtusel ajal ja puhkepäevadel. Töö võib olla kohati riskantne ettearvamatute ilmastikuolude tõttu. Aktiivtegevuse instruktor kasutab aktiivtegevuste läbiviimisel vajalikke vahendeid vastavalt spetsialiseerumisele.
A.2 Tööosad A.2.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine A.2.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja rühmade juhendamine A.2.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine
Spetsialiseerumisega seotud tööosad A.2.4 Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine A.2.5 Maastikuvibulaskmise juhendamine A.2.6 Matkade juhtimine
Valitavad tööosad A.2.7 Veematkade korraldamine ja läbiviimine A.2.8 Jalgsimatkade korraldamine ja läbiviimine A.2.9 Motoriseeritud matkade korraldamine ja läbiviimine A.2.10 Rattamatkade korraldamine ja läbiviimine
A.3 Kutsealane ettevalmistus Kutse aktiivtegevuse instruktor, tase 4 taotlemiseks on nõutav vähemalt keskharidus, erialase koolituse läbimine ja erialane töökogemus või erialase tasemeõppe õppekava läbimine täismahus.

A.4 Enamlevinud ametinimetused

Instruktor, matkajuht, retkejuht.

A.6 Tulevikuoskused

Kasvav tähtsus on IKT oskustel, suhtlemisel erikultuuridega, eri- ja eristatavate vajadustega inimestega ning võõrkeelte oskusel.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse koosneb üldoskustest, kohustuslikest kompetentsidest, spetsialiseerumisega seotud kompetentsidest ja valitavatest kompetentsidest.

Seiklusraja instruktori spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3 ja spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.4.

Maastikuvibu instruktori spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3 ja spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.5.

Matkajuhi spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3, spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.6 ja vähemalt 1 valitavatest kompetentsidest B.3.7-B.3.10.

B.2 Aktiivtegevuste instruktor, tase 4 üldoskused

1. Suhtleb klientide ja partneritega, kasutades erinevaid kommunikatsioonivahendeid ja suhtlemistehnikaid.
2. Käitub õnnetusjuhtumi korral vastavalt riskijuhtimise plaanile.
3. Annab esmaabi seadusega lubatud piirides.
4. Osaleb meeskonnatöös.
5. Järgib säästva turismi põhimõtteid.
6. Kasutab eesti keelt vähemalt B1 tasemel (lisa 1).
7. Kasutab arvuti vastavalt DigComp enesehindamiskaala algtasemel kasutaja tasemele (lisa 2).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Aktiivtegevuste ettevalmistamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Selgitab välja kliendi soovid, arvestades sihtrühma ootuste, vajaduste, oskuste ja eripäraga.
2. Kaardistab vajadusel marsruudi ja kogub taustainfot, kasutades olemasolevaid infoallikaid.
3. Valib varustuse ja teekonna ning valmistab tegevused ette, arvestades sihtrühma, etteantud kavaga ja ilmastikuoludega.
4. Annab kliendile ülevaate tegevusest ja vajalikust isiklikust varustusest.
5. Koostab riskijuhtimise plaani.
6. Koostööl lastab tegevused ning sõlmib vajalikud kokkulepped klientide ja partneritega.

B.3.2 Aktiivtegevuste läbiviimine ja rühmade juhendamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Tutvustab eelseisvaid tegevusi ja aktiivtegevuste läbimise reegleid; innustab ja julgustab kliente aktiivselt osalema, luues positiivse kontakti.
2. Valmistab kliendile ette varustuse ning demonstreerib selle ohutut kasutamist, annab klientidele selged juhised tegevuse ja varustuse kasutamise kohta; kontrollib osalejate arusaamist tegevuse ja varustuse kasutamise osas; juhib tähelepanu võimalikele ohuallikatele, tagades kliendi turvalisuse; hindab kliendi valmisolekut ja võimekust eelolevateks tegevusteks ning kohandab tegevusi vastavalt rühma liikmetele.

3. Jälgib nii indiviidi kui ka kogu rühma käitumist tegevuste vältel, vajadusel innustab ja suunab ning probleemide ilmnemisel lahendab olukorra; loob ja säilitab empaatilise ja rühma liikmeid toetava usaldusväärse õhkkonna.
4. Järgib tegevuste plaani, vajadusel korrigeerib vastavalt olukorrale.
5. Jälgib ilmastikuolusid ja/või keskkonnatingimusi ning tegutseb vastavalt riskijuhtimise plaanile.
6. Kasutab olukorrast tulenevalt erinevaid juhtimisstiile ja tehnilisi lahendusi, mis vastavad osalejate vajadustele, eesmärkidele ja keskkonnale.
7. Käitub ohuolukorras operatiivselt ning ei võta ülemääraseid riske, kutsub professionaalse abi ja võimalusel osutab esmaabi.
8. Tegevuse lõppedes kontrollib, et kõik tegevuses osalenud rühma liikmed on oma tegevuse lõpetanud ja kohal ning kontrollib üle tagastatud kasutatud varustuse vastavalt teenusepakkuja kehtestatud reeglitele.
9. Teeb tegevusest kokkuvõtte, annab tagasisidet klientidele ja julgustab kliente tagasisidet andma; lõpetab tegevused positiivselt, seades eesmärgiks kliendikontakti jätkumise.
10. Analüüsib oma tegevuse õnnestumist ja viib sisse vajalikud muudatused; analüüsib saadud tagasisidet, edastab meeskonnale ja partneritele koos parendusettepanekutega.

B.3.3 Tehniliste vahendite olemasolu ja turvalisuse tagamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Jälgib varustuse nõuetele vastavust, korrasolekut, ohutust ja vastavust kliendi vajadustele ning vajadusel organiseerib väljavahetamise vastavalt sisekorrale, teatab vahendite vajadusest vastutavale isikule.
2. Valib ja komplekteerib vastavalt tegevusele vajalikud tehnilised pääste- ja ohutusvahendid; komplekteerib sõltuvalt tegevustest esmaabivahendid.
3. Hooldab varustust vastavalt etteantud juhiste; hoolitseb varustuse nõuetekohase säilimise eest.
4. Veendub rajatiste ja/või tegevuspaikade ohutuses ja sobivuses klientidele.
5. Transpordib varustuse turvaliselt, säästlikult ja ohutult.

SPETSIALISEERUMISEGA SEOTUD KOMPETENTSID

Seiklusraja instruktori spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3 ja spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.4.

Maastikuvibu instruktori spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3 ja spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.5.

Matkajuhi spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3, spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.6 ja vähemalt 1 valitavatest kompetentsidest B.3.7-B.3.10.

Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine

B.3.4 Kõietööde ja seikluspargi töö juhendamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Avab rajad, kinnitab redelid ja turvanöörid, kontrollib turvaelemente; kontrollib visuaalselt turvapuude trosskinnitusi, platvorme ja puude kaitsmeid; kontrollib turvavarustust ja veendub selle korrasolekus ja kahjustuste ilmnemisel eemaldama selle kasutusest; hoiab töökoha ja turvavarustuse korras ja puhta; täidab iga päev riskijuhtimises nõutud kontroll-lehed.
2. Kontrollib klientide kehalist võimekust (kasv, kaal, vanus, vaimne tasakaalukus ja riskikäitumine) ja hindab kliendiga seotud riske vastavalt pargi reeglitele (võime turvavarustusega iseseisvalt ja ohutult ümber käia; informeerib kliente kokkulepitud reeglitest ja jagab praktilisi näpunäiteid riietuse ja ohutuse osas; varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega; instrueerib kliente vastavalt kehtestatud juhistele (ronimisvarustuse selga panemine ja selle kasutamine, karabiinide ja rulliku kasutamine, radade tutvustamine, käitumisreeglite tutvustamine).
3. Veendub, et kliendid respektiivivad ja täidavad korrektselt seikluspargi reegleid (ohutus jm); annab vastavalt sihtgrupi võimetele nõu, kuidas erinevaid harjutusi valida ja läbida; peatab kliendid, kelle käitumine ei vasta seikluspargi heakorra- ja ohutusreeglitele või kes tunduvad ohtlikud kaasklientide jaoks; teeb kindlaks kliendid, kes on hädas ning abistab neid, annab selgeid ja arusaadavaid hoiatusi ja korraldusi.
4. Osaleb aktiivselt päästetöödes, on võimeline klienti aitama vertikaalsetelt ja horisontaalsetelt elementidelt kui klient kardab, ei oska või ei jaksa; aitab varustuses rippuva kliendi tagasi rajale; aitab karabiinidega laskumisele siirdunud klienti karabiinidelt raskuse maha võtmisega; kohendab rulliku pikkust; loob lisajulgestuse.

Maastikuvibulaskmise instrueerimine

B.3.5 Maastikuvibulaskmise juhendamine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Püstitab viburajad ohutusse kohta, arvestades noole lennuulatust ja võimalikku rikošetti, paigutades vibumärgid rajale ohutult ja arvestades rühmade liikumist, kontrollides teiste ehitatud radasid; märgistab viburaja selgelt ja arusaadavalt, arvestades rühmade liikumist rajal; piirab vajadusel ligipääsu rajale ja sellega külgnevatele aladele; kontrollib vibu- ja turvavarustust ja veendub selle korrasolekus, vajadusel remondib või vahetab välja, varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega.
2. Kontrollib jooksvalt noolte ja vibunööri korrasolekut ning vibu õiget vinnastamist; kontrollib rühma asukohta laskja suhtes, vajadusel korrigeerib ning kontrollib rühma liikumist viburajal, vajadusel juhendab; jälgib, et laskekoridoris või -väljakul ja sellega piirnevatel turvaaladel pole liikumist, väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist vibulaskmisel.
3. Tagab turvalisuse kannatanule ja pealtnägijatele, kutsub professionaalse abi ja osutab esmaabi kuni professionaalse abi tulekuni; annab vajadusel selgituse päästetöötajatele.

Matkajuhtimine

B.3.6 Matkade juhtimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Valib vastavalt aastaajale, ilmastikuoludele, kliendi võimekusele ja matka iseloomule matka piirkonna ja marsruudi; vajadusel kontrollib enne matka marsruudi läbitavust.
2. Valib sobiva varustuse (sh riietus, esmaabi- ja turvavarustus) lähtuvalt matka iseloomust, valitud marsruudist, raskusastmest, kestusest ning kohalikest ilmaoludest.
3. Teavitab vajadusel vastavaid asutusi matkaplaanist.
4. Lähtub matka läbiviimisel rahvusvahelistest ohutusjuhistest.
5. Orienteerub ja/või navigeerib efektiivselt looduskeskkonnas kasutades kaarti, kompassi ja IKT vahendeid.
6. Organiseerib vajadusel toitlustamise, arvestades sihtrühma ootuste, vajaduste ja eripäradega ning valitud matka spetsiifikaga.
7. Vahendab klientidele tõest infot looduse (nt loomade, taimede, koosluste, looduskeskkonna) ja eesti kultuuriloo kohta, sidudes selle paikkonnaga ja pakkudes klientidele elamusi.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Matkajuhi spetsialiseerumise taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3, spetsialiseerumisega seotud kompetents B.3.6 ja vähemalt 1 valitavatest kompetentsidest B.3.7-B.3.10.

B.3.7 Veematkade korraldamine ja läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Viib läbi matkasid kaitstud veekogudel, arvestades kliendi ootusi ja võimekust.
2. Kasutab vajadusel veematkal enesepäästevõtteid; osaleb avaveel ja vooluveekogudel ümberlâinud rühma liikmete ja veesõidukite, vigastatud või teadvusetuid rühma liikmete ning vett täis veesõidukite päästmisel, kasutades nõuetekohaselt selleks ettenähtud vahendeid.

B.3.8 Jalgsimatkade korraldamine ja läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Viib läbi matkasid aastaringselt nii loodusradadel kui radadeta maastikel (va jää peal), kasutades vastavalt aastaajale ja maastikule sobivaid tehnilisi vahendeid (nt räätsad, suusad, tõukekelgud, kõied jms).
2. Osaleb nõuetekohaselt rühmaliikme päästmisel kasutades selleks ettenähtud päästevahendeid.

B.3.9 Motoriseeritud matkade korraldamine ja läbiviimine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad

1. Valib sobiva sõiduvahendi vastavalt aastaajale ja kliendi võimetele, varustab kliendid vajaliku/sobiliku turvavarustusega;
2. Kontrollib kliendi juhtimisõiguse olemasolu vastavalt valitud sõiduvahendile;

3. Viib läbi matkasid nii looduskeskkonnas kui tehismaastikel, järgides matka läbiviimisel liikluseeskirju, kooskõlastusi ning ohutus- ja päästejuhiseid;
 4. Kontrollib sõiduvahendi korrasolekut matka käigus, vajadusel remondib või vahetab selle.

B.3.10 Jalgratta matkade korraldamine ja läbiviimine
EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

1. Valib sobiva varustuse vastavalt rattamatka iseloomule (jalgratas, tõukeratas, FAT ratas jne).
2. Viib läbi rattamatka, järgides matka läbiviimisel liikluseeskirju, kooskõlastusi ning ohutus- ja päästejuhiseid.
3. Kontrollib sõiduvahendi korrasolekut matka käigus, vajadusel remondib või vahetab selle.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile

1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-14052021-01/9k
2. Kutsestandardi koostajad	Reeli Engelbrecht, Tartu Kutsehariduskeskus Eveli Habakuk, 7 Versta OÜ Mariel Jüssi, Kayaking Estonia OÜ Marika Kose, Eesti Maaülikool Ingrid Kuligina, Eesti Matkaliit MTÜ Anu Uusmaa, Eesti Maastikuvibu Liit Marken Murumaa, Adventurest OÜ Ulvi Tamm, Vudila Mängumaa OÜ Reeda Tuula-Fjodorova, Tallinna Ülikool Erle Tüür, Luua Metsanduskool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	29
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	14.05.2021
6. Kutsestandard kehtib kuni	13.05.2026
7. Kutsestandardi versiooni number	9
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	3423 Tervisespordi- ja vabaajateenuste instruktorid ja programmijuhid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	4

C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles

Inglise keeles	Activity instructor, level 4
----------------	------------------------------

C.3 Lisad

 Lisa 1 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)

 Lisa 2 [DigiComp enesehindamise skaala](#)